



14.4.2015

Kansallisen palveluarkkitehtuurin lainsäädäntöryhmän asettaminen

Asettaminen

Valtiovarainministeriö on tänään asettanut kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamisohjelman (KaPA-ohjelma) lainsäädäntöryhmän.

Toimikausi

KaPA-lainsäädäntöryhmän toimikausi on 14.4.2015 – 31.12.2016.

Tausta

Valtiovarainministeriö on 18.6.2014 asettanut kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamisohjelman (KaPA-ohjelma).

Ohjelma pyrkii toteuttamaan hallituksen rakennepoliittisen ohjelman (29.8.2013) mukaisia linjauksia koskien kansallista sähköistä palveluväylää sekä talouspoliittisen ministerivaliokunnan asiasta 19.11.2013 antamia tarkempia linjauksia.

Ohjelman tehtävänä on luoda kansallinen sähköisten palvelujen infrastruktuuri, johon sisältyvät seuraavat osat ja niiden toteutusperiaatteet:

1. Kansallinen palveluväylä, joka toteutetaan Viron X-road ratkaisua hyödyntäen avoimilla rajapinnoilla ja avoimella ohjelmakoodilla, ja jonka käyttöön julkinen hallinto veloitetaan ja jota tuetaan suunniteltavan siirtymäaikataulun puitteissa.
2. Tietovarantojen kytkeminen osaksi palveluarkkitehtuuria ja niiden yhteentoimivuuden varmistaminen.
3. Kansallinen sähköinen tunnistusmalli, jossa sähköisesti todennetaan henkilöllisyys, tuotetaan valtion ja yksityisten toimijoiden yhteistyönä.
4. Kansalliset ratkaisut yritysten, muiden organisaatioiden ja luonnollisten henkilöiden roolien ja valtuutusten hallintaan.
5. kansalaisten, yritysten ja viranomaisten tarvitsemat yhteiset palvelunäkymät, jotka kokoavat tunnistautuneelle käyttäjälle häntä koskevat julkisen hallinnon palvelut ja tietoaineistot, mm. omat rekisteritiedot ja niihin liittyvät palvelut omien asiointi- ja tietotarpeiden mukaan.
6. Ohjelman toimeenpanon edellyttämien lainsäädäntötoimien valmistelu.



- Ohjelman toimeenpanon ja toteuttavien kokonaisuuksien jatkuvan ylläpidon ja valvonnan edellyttämät ohjaus- ja hallintomallit.

Toteuttamisohjelman yleiset aikataulutavoitteet ovat:

- Vuonna 2015 palveluväylä ja kansalaisen palvelunäkymän (julkisen hallinnon tuottamia rekisteritietoja sisältävä katselupalvelu) ensimmäinen versio (beta.suomi.fi) avataan tuotantokäyttöön, kansallinen sähköinen tunnistusmalli on valmisteltu.
- Vuoden 2016 loppuun mennessä tarvittavat lainsäädäntömuutokset on selvitetty ja valmisteltu; kansallisen palveluarkkitehtuurin ja sen osakokonaisuuksien jatkuvan ylläpidon ja kehittämisen ohjaus- ja hallintamallit sekä toimintaprosessit on jalkautettu osaksi toimintaa asteittaisen kehityksen ohella.
- Vuoden 2017 loppuun mennessä rooli- ja valtuutuspalvelu, sähköinen identiteetti ja palvelunäkymät ovat tuotantokäytössä siten, että niihin on integroitu keskeiset kansalaisia, yrityksiä ja hallintoa koskevat palvelut ja tietovarannot.
- Vuonna 2018 kansallinen palveluarkkitehtuuri siihen kuuluvien osineen on kokonaisuudessaan tuotantokäytössä sekä tarvittavat lainsäädännön muutokset on toimeenpantu ja palveluarkkitehtuurin ohjaus- ja hallintamalli on otettu kansalliseen käyttöön.

KaPA-ohjelmaan kuuluvat seuraavat osa-alueet ja niitä koskevat hankkeet:

- Kansallinen **palveluväylä** (tiedonvälityskerros)
Tiedonvälityskerroksen avulla julkinen hallinto ja yritykset voivat kytkeytyä tiedonvälityspalveluun liittyneisiin palveluihin ja tietovarantoihin. Palveluväylä toteutetaan Viron X-road –ratkaisua hyödyntäen. Palveluväylä ei toteuta rajapintoja tai mekanismeja, jotka mahdollistaisivat tietojärjestelmien välisen yhteentoimivuuden, vaan se toimii kansallisen viestinvälitysratkaisuna mm. eri palveluntarjoajien ja viranomaisten välillä.
- Kansallinen sähköinen identiteetti ja **tunnistusratkaisu**
Malli koostuu valtion ja yksityisten toimijoiden muodostamasta kokonaisuudesta, joka tarjoaa kansalaisille sähköisesti todennetun henkilöllisyyden ja sen käyttämiseksi kansalaisille tarjottavat tunnistusvälineet ja –palvelut. Lisäksi KaPA-ohjelmassa toteutetaan hanketta, jossa julkisen hallinnon organisaatioiden asiointipalveluille kehitetään keskitetty palvelu kansalaisten sähköiseen tunnistamiseen.
- Kansalliset ratkaisut yritysten, muiden organisaatioiden ja luonnollisten henkilöiden **roolien ja valtuutusten hallintaan**
Palvelu yhdistää eri viranomaisten ylläpitämät oikeutta luovat viranomaisrekisterit (esim. kaupparekisteri ja väestötietojärjestelmä) henkilön sähköiseen tunnistamiseen, mikä mahdollistaa pääsyn sähköisiin palveluihin tietyn roolin mukaan tai asioinnin toisen henkilön tai oikeushenkilön puolesta. Lisäksi palvelu toteuttaa mahdollisuuden, jossa oikeushenkilö tai yksityishenkilö voi sähköisellä valtakirjalla valtuuttaa toisen oikeushenkilön tai yksityishenkilön toimimaan itsensä puolesta.
- Kansalaisten, yritysten ja viranomaisten tarvitsemat yhteiset **palvelunäkymät**
 - ohjelman ensimmäisessä vaiheessa toteutetaan kansalaisen palvelunäkymä, joka kokoaa tunnistautuneelle kansalaiselle häntä

koskevat julkisen hallinnon palvelut ja tietoaaineistot, mm. omat rekisteritiedot ja niihin liittyvät palvelut omien asiointi- ja tietotarpeiden mukaan.

- Kansalaisille ja yrityksille luotava uusi yhteinen viestintäratkaisu (asiointitili) tulee toimimaan viranomaisten ja asiakkaiden välisenä viestintäkanavana ja se toteutetaan osana ohjelmaa ja kytetään osaksi palvelunäkymiä.
5. **Palvelutietovaranto**, jossa luodaan kansalliseksi tietovarannoksi julkisten palvelujen vakioituille, koneluettaville metadatakuvauksille (palvelukuvaus, osoitteet, aukioloajat jne.). Se muodostaa julkisten palvelujen kuvailutietojen masterdatan, joka tuottaa palvelunäkymien palveluhaun tulokset, mutta jota tarjotaan avoimen rajapinnan kautta kenen hyvänsä hyödynnettäväksi.
 6. Ohjelman toimeenpanon ja toteutettavien kokonaisuuksien jatkuvan ylläpidon, kehittämisen ja valvonnan edellyttämät **ohjaus- ja hallintamallit**.

Keskeiseksi lainsäädännöksi on alustavasti tunnistettu ainakin alla olevat lait:

- laki julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta
- laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta
- henkilötietolaki
- laki varallisuus oikeudellisista oikeustoimista
- laki valtion yhteisten tieto- ja viestintäteknisten palvelujen järjestämisestä (ja asetus)
- hallintolaki
- laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa
- laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista
- perusrekistereitä koskeva lainsäädäntö

Alustavasti tunnistettuja mahdollisia sääntelytarpeita esimerkiksi henkilötietojen käsittelyn osalta ovat:

- rooli/-edustus ja valtakirjarekisteri
- asiointitili
- kansalaisten ja yritysten sähköinen tavoitettavuustietorekisteri
- kansallinen palvelutietovaranto

Tehtävät

Lainsäädäntötyöryhmä on KaPA-ohjelman alatyöryhmä.

Työryhmän tehtävänä kartoittaa KaPA-ohjelman toimeenpanon edellyttämät lainsäädäntötoimet.

1. Ensimmäisessä vaiheessa, 10.9.2015 mennessä työryhmän tulee laatia hallituksen esityksen tai asetusehdotuksen muotoon välttämättömät lainsäädäntömuutokset KaPA:n ensivaiheen käynnistämiseksi. Tämä tarkoittaa ainakin KaPAa toteuttavien viranomaisten lakisääteisten tehtävien tarkistamista ja päivittämistä esim. valtion yhteisten tieto- ja viestintäteknisten palvelujen järjestämisestä annetussa asetuksessa tarpeen mukaan.

Ensimmäisessä vaiheessa vuoden 2015 lopussa tulisi olla valmiudet toteuttaa seuraavat palvelut:

- kansalaisen palvelunäkymä ml. asiointitili
- palveluväylä
- kansalaisen tunnistamispalvelu viranomaisasiointiin
- lakisääteistä vajaavaltaisen edunvalvojaa tai huoltajaa koskevan valtuutustiedon tarjoaminen tunnistamispalvelun yhteyteen

2. Toisessa vaiheessa, 31.10.2016 mennessä työryhmän tehtävä on laatia ehdotus KaPA-ohjelman seuraavien vaiheiden toteutuksen edellyttämistä sääntelykohteista ja lainsäädännön muutostarpeista ottaen huomioon edellä kuvatut KaPA:n osa-alueet ja toiminnallisuudet ja niitä koskevat KaPA:n strategisen johtoryhmän ja ohjelmaryhmän tarkentavat linjaukset.

Lainsäädäntötyöryhmä suunnittelee ja valmistele ehdotuksen niin, että hallituksen esitys eduskunnalle voidaan antaa kevädistuntokaudella 2017. Lainsäädäntöehdotukset valmistellaan mahdollisimman pitkälle hallituksen esityksen muodossa. Ehdotukset on suunniteltava ja valmisteltava niin, että KaPA-ohjelman edellä kuvatut aikataulutavoitteet pystytään saavuttamaan.

3. Työryhmän tulee tehdä myös mahdolliset muut KaPA-ohjelman strategisen johtoryhmän antamat lisätehtävät.

Työryhmä kokoontuu n. 1-2 kertaa kuukaudessa.

Jäsenet valmistelevat kokousten välillä itsenäisesti oman asiantuntija-alueensa asioita työryhmän käyttöön. Työryhmän asiantuntijajäseniksi tai kuultaviksi voidaan lisäksi tarvittaessa kutsua käynnissä olevan KaPA-ohjelman edustajia sekä muita asiaa tuntevia taikka asiaan liittyvää lainsäädäntöasiantuntemusta omaavia tahoja.

Lainsäädäntötyöryhmä raportoi työnsä etenemisestä KaPA -ohjelman strategiselle johtoryhmälle.

Liitynnät muihin hankkeisiin

Työryhmän tehtävässä tulee ottaa huomioon ainakin seuraavia aiheita koskevien säädosmuutosten valmistelu:

- sähköinen tunnistaminen ja allekirjoitus
- avoin tieto
- tietojen arkistointi ja julkisuus
- viranomaisten tiedonhallintaa ja tietohallinto.

Organisointi

Kansallisen palveluarkkitehtuurin lainsäädäntötyöryhmä

Puheenjohtaja:

- lainsäädäntöneuvos Eeva Lantto, valtiovarainministeriö

Jäsenet:

- hallitussihteeri Timo-Ville Nieminen, maa- ja metsätalousministeriö
- erityisasiantuntija Jari Porrasmäe, sosiaali- ja terveysministeriö
tietojohdaja Tiina Pesonen, sosiaali- ja terveysministeriö (varajäsen)
- ylitarkastaja Johanna Ylitepsa, työ- ja elinkeinoministeriö
hallitusneuvos Kari Mäkinen, työ- ja elinkeinoministeriö (varajäsen)
- hallitusneuvos Ilkka Turunen, valtiovarainministeriö
- kehittämispäällikkö Kimmo Mäkinen, valtiovarainministeriö
kehittämispäällikkö Marjukka Ala-Harja, valtiovarainministeriö (varajäsen)
- johtava asiantuntija, Annina Hautala, Väestörekisterikeskus

Valtiovarainministeriö järjestää toiminnan ja vastaa tiedonhallinnasta.

Lainsäädäntötyöryhmä voi kutsua työnsä tueksi tai kuulla tarvittaessa asiantuntijoita ja nimetä uusia edustajia tai vaihtaa edustajia osallistuvien organisaatioiden esityksestä valtiovarainministeriön Julkisen hallinnon tieto- ja viestintäteknisen toiminnon päätöksellä.

Kustannukset ja rahoitus

Lainsäädäntötyöryhmän työhön osallistuville ei makseta kokous- tai muita palkkioita. Työryhmän työ tehdään pääosin virkatyönä ja tarvittaessa hankittavina asiantuntijapalveluina. Osallistujatahot vastaavat edustajiensa mahdollisista matka- ym. kustannuksista. Työryhmän toiminnasta aiheutuvia kustannuksia voidaan maksaa momentilta 28.70.03 *Kansallisen tietöalan ohjaus ja kehittäminen*.

ICT-johtaja
Ylijohtaja


Anna-Maija Karjalainen

Yksikön päällikkö


Sami Kivivasara

Jakelu

Työryhmän jäsenet

Tiedoksi

maa- ja metsätalousministeriö

oikeusministeriö
sosiaali- ja terveysministeriö
työ- ja elinkeinoministeriö
tietosuojavaltuutettu
valtiovarainministeriö/KaO
valtiovarainministeriö/JulkICT-toiminto
Väestörekisterikeskus